

Liviu REBREANU

Ciuleandra

Roman

I	5
II	9
III	13
IV	22
V	27
VI	31
VII	34
VIII	37
IX	41
X	47
XI	50
XII	54
XIII	59
XIV	64
XV	69
XVI	73
XVII	78
XVIII	81
XIX	84
XX	100
XXI	105
XXII	109
XXIII	113
XXIV	117
XXV	123
XXVI	126
XXVII	130
XXVIII	136
XXIX	142
XXX	148
XXXI	152

Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe shop.cartier.md
și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe [iBooks](#), Barnes & Nobles și pe [cartier.md](#)

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 022 21 42 03.

E-mail: librariadincentru@cartier.md

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel.: 022 24 10 00.

E-mail: librariadinhol@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ

CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 București, România

Tel./fax: (021) 210.80.51

E-mail: romania@cartier.md

Taxele poștale sunt suportate de editură.

Plata se face prin ramburs, la primirea coletului.

Colecția *Cartier popular* este coordonată de Gheorghe Erizanu

Editor: Gheorghe Erizanu

Lector: Anda Yrsen

Coperta seriei: Vitalie Coroban

Coperta: Vitalie Coroban

Design/tehnoredactare: Mircea Cojocaru, Marina Darii

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Combinatul Poligrafic

Liviu Rebreanu

CIULEANDRA

Ediția a III-a, august 2017

Prima ediție la Editura CARTIER a apărut în 2007.

© 2017, 2015, 2007, Editura Cartier, pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Rebreanu, Liviu.

Ciuleandra: Roman/ Liviu Rebreanu; cop.: Vitalie Coroban. – Ed. a 3-a. – Chișinău: Cartier, 2017 (Combinatul Poligrafic). – 156 p. – (Colecția „Cartier popular”/ coord. de Gheorghe Erizanu, ISBN 978-9975-79-891-4)

(Seria de autor, ISBN 978-9975-86-039-0).

1000 ex.

ISBN 978-9975-86-196-0.

821.135.1-31

R 35

I

— Taci!... Taci!... Taci!...

O prăvălise pe sofa și, cu genunchiul drept, îi zdrobea sănii. Degetele și le înfipsese în gâtul ei plin și alb parcă fi vrut să înăbușe un răspuns de care se temea. Îi simțea corpul zvârcolindu-se, întocmai ca subt o îmbrățișare fierbinte, și zvârcolareia îl înfuria mai nătâng.

— Taci!... Taci!...

Repeta același cuvânt, cu același glas horcăit, forăind pe nas rar, prelung. Ochii lui umflați nu vedea toatuși nimic, ca și când s-ar fi coborât peste ei un obositor văl roșu...

Într-un târziu, o atingere molatică îi cuprinse brațele, numai câteva clipe, și apoi se topit, neputincioasă. El își dădu seama, că prin vis, că trebuie să fie mâinile ei, încercând să se apere. Și atunci, deodată și foarte deslușit, își auzi propria-i voce, aspră, strâmbă, gâfăită, răbufnind ca dintr-o adâncime de pivniță. Îi trecu fulgerător prin gând: „ce glas!” și îndată, parcă și-ar fi recăpătat brusc vederea, zări două globuri albe, sticioase, aproape ieșite din orbite, cu o fină rețea de vinișoare roșii încercuind o pată rotundă albastră-viorie: ochii ei înmărmuriți într-o lucire de spaimă resemnată. Privirea îl ustura ca o mustare nesuferită:

— Ta... a...

Vruse să strige, dar acum sunetele i se sfârâmau în cerul gurii, hărâitoare și uscate, iar globurile albe, în aceeași vreme, se măreau mereu și se împreunau într-un disc cenușiu, care apoi începea să se învârtească amețitor împrejurul petei albastre nemîșcate. Un simțământ greu de leșin îi înmuia brațele. I se părea că are să se prăbușească și căuta desprat un sprijin...

Ca trezit dintr-un coșmar, sări trei pași înapoi. Degetele îi rămaseră rășchirate și țepene. Se uită împrejur năucit. Făcea sforțări să se orienteze. Razele becurilor, gălbui și filtrate, îl dureau, ca și când ar fi intrat repede, după un întuneric mare, într-o lumină orbitoare. Toate lucrurile i se înfățișau cu reliefuri neobișnuite. Lângă sofa, blana de urs alb se zbârlise, iar capul cu ochii morți, de sticlă, îl privea căscând gura către el, amenințător. În cămin, două buturuge mocneau cu flăcări galbene, ce se răsuceau și se întindeau, mâñoioase, ca niște limbi de balaur. Între cele două ferestre dinspre stradă, consola, cu oglinda până-n tavan, încărcată de pufuri, borcane, sticluțe și alte obiecte, din arsenalul de întreținere a frumuseții feminine, părea o ființă vie încremenită de rușine.

Ajunsă lângă ușa dormitorului, potrivindu-și manșetele și mâncile boțite, dar uitându-se mereu uluit la sofa pe care ea zacea neclintită, cu capul spre dânsul, încât îi vedea numai creștetul puțin aplacat în dreapta, pieptul decoltat și rochia motolită. Milioane de gânduri îi plouau în minte și se ciocneau în zgomote surde. Când, după un răstimp, i se mai potoli inima, observă că singurul zgomot în lume îl facea respirația lui ostenită; încolo o tacere blandă, moleșitoare; chiar focul în cămin ardea acum atât de lin, parcă ar fi fost un foc imaterial. Numai căldura era sugrumătoare. Sudorile îi

curgeau pe obraji ca lacrimile. Si totuși mai rău îl supăra tăcerea, încât, ca să o alunge, rosti:

— Madeleine!

Căutase să fie dulce și se spăimântă de glasul care parcă era al unui străin dușmănos. Își aminti că tot astfel îl mirase același glas adineaori când... Si deodată se simți copleșit de o rușine mare, parcă să ar fi pomenit gol în mijlocul unei mulțimi batjocoritoare. Își dădea seama că, deși avea ochii ațintiți asupra sofalei, sufletul lui nu voia să vadă nimica, de frică să nu trebuiască să înțelege prea curând.

— Madeleine! murmură apoi din nou, cu umilință, ca și când ar fi încercat să ispășească o faptă printr-un cuvânt.

Câteva clipe avu simultan toate certitudinile: că trăiește și că e moartă, că a ucis-o și că n-a ucis-o, că nu s-a întâmplat nimic și că s-a sfârșit tot... În aceleași clipe însă își mai reamintea cum, pe când se năpustise asupra ei, îi stăruise în creieri, ca o poruncă, gândul că trebuie să omoare și că totuși n-are să moară...

Deodată, într-un fior de spaimă, zări, drept în față, un Tânăr cu părul negru, puțin vâlvoit, cu figura rasă, fină, ovală și răvășită, cu ochii rătăciți, îmbrăcat în frac, dar cu manșetele ieșite din mânci, cu plastronul frâmântat și o aripă a gulerului ridicată până la ureche, ca la eroii aristocratici în filmele americane, după o încăierare de box cu rivalul burghez... Tresări când își recunoscu chipul în oglindă.

„Bielul Puiu Faranga!” făcu dânsul, schițând un surâs trist, pe care cel din oglindă îl întoarse prompt.

Surâsul însă îi îngheță brusc pe față ca o mască. În oglindă, de pe sofa, cu capul plecat ușor într-o parte, Madeleine îl privea cu ochii foarte mari și albi și cu o figură parcă disprețuitoare. Buimăcit, porni spre ea, dar un zgomot îi

reteză mișcarea. Brațul Madeleinei, alb și rotund, alunecase jos, oprindu-se pe gâtul ursului parcă ar fi vrut să-l alinte.

Acuma, Puiu Faranga avu fulgerător revelația realității. Ochii ei păreau vii, brațul ei se lăsase într-o mișcare vie – și tocmai acestea îi spuseră mai limpede că nu mai e nici o speranță. Spaima că a stins o viață omenească i se răsucea în suflet ca un pumnal. Nu mai știa ce să facă, și neștiința aceasta îl umplea de groază, iar liniștea dimprejur îl sugruma. Întoarse deodată spatele cu o sfîrșire cruntă, ca și când și-ar fi smuls picioarele dintr-o țintuire, și porni afară pe ușa deschisă a dormitorului. În șira spinării, o mâna urmăritoare îl trăgea înapoi...

II

Avea pașii șovăitori și clătinăți ca un om beat. Trecu prin odaia de dormit, în care ardea un singur bec albastru, ochi pânditor, apoi printre un salonaș întunecos, ieși în hall, unde era o lumină supărător de vie, și se repezi la o ușă închisă în fața căreia se opri parcă i s-ar fi sleit puterile. Pe urmă totuși se pomeni înlăuntru, zvârlit ca de un vânt năprasnic, bâiguind:

— Tată!... Tată!...

Bătrânul Policarp Faranga se ridică speriat de după biurou. Văzând pe fiul său, îl apostrofă, puțin nervos:

— *Tu es fou?*

Când auzi glasul tatălui, Puiu se simți mai zdrobit. Groaza i se risipi și făcu loc unei desperări amețitoare. Se apropie de biurou și se prăbuși istovit în fotoliul larg de piele. Bătrânul, în picioare, îl examina ceremonios și jicnit pentru necuviința lui de-a se fi rostogolit pe scaun înainte să-l fi poftit. Era și el în frac, cu pieptul plin de decorații, peste care se aşternea barba-i maiestoasă, argintie și deosebit de îngrijită. Îi plăcea să apară mereu serios și măsurat, nu numai în lume, dar chiar față de sine însuși. Înalt, robust, își purta cei șasezeci și trei de ani cu o demnitate aproape trufașă, inspirând în jurul său respect spontan... Fiindcă Puiu tăcea, își călcă pe inimă, în cele din urmă, și-l întrebă:

— Mais parle donc, voyons, parle! Qu'est-ce que tu as?

Tânărul întoarse spre dânsul niște ochi stinși, rătăcitori. Se gândeau cum să-i spună ce s-a întâmplat și nu găsea cuvintele potrivite. Izbuclni fără șir:

— Tată... am făcut... nu știu... a murit Madeleine...

Faranga, parc-ar fi primit o săgeată în inimă, se cutremură:

— Ce-ai zis?... Madeleine? Tu?... Imposibil!...

Încercă să citească adevărul în ochii lui, dar Puiu pleca-se iar capul. Un răstimp, bătrânul mai stătu, frământând în minte serii de întrebări, sprijinit cu amândouă mâinile de dunga mesei, întepat ca un judecător fără experiență în fața unui acuzat misterios. În sfârșit, ocoli biouroul, veni lângă Puiu și-l apucă de umăr...

— Unde este?...

Nu termină întrebarea, și nici răspunsul nu-l așteptă de cât o secundă. Ca și când mișcarea împrejurul biouroului i-ar fi schimbat mersul gândurilor, porni îndată spre ieșire, lăsând ușa larg deschisă...

Puiu căzuse într-o toropeală cenușie, neclintit, parcă habar n-ar fi avut pentru ce se află aici. Gândurile îi erau acum un haos apăsător, în care nimic nu izbutea să se încheje într-o formă lămurită. Pe subt șuvoiul crâmpeielor de gânduri însă sufletul lui înțelegea clar că tatăl său s-a dus acolo să vadă și să se convingă dacă e adevărat că Madeleine... Astfel auzi foarte bine pașii rarei, apăsați ai bătrânlui și simți că ușa a rămas deschisă. Pe urmă deosebi glasul tantei Matilda, cu respirația grea și grăbită de urcarea scării, scuzându-se că a întârziat nu din vina ei, ci a șoferului, care, tocmai când să plece, a găsit ceva de reparat la automobil... În sufletul lui, Puiu răsări pe loc confirmarea: da, numai ea e vinovată, căci,

dacă ea venea la timp, nu s-ar fi întâmplat nimica... Bătrânul răspunse ceva Matildei. Puiu nu prinse înțelesul cuvintelor, dar auzi îndată pe tante Matilda scâncindu-se, cu întrebări surte, insistente, alergând după Faranga. Glasurile și pașii lor se pierdură pe corridor subt cotropirea unui plâns ascuțit, prelung și săcăitor, al jupânesei, care, desigur, întorcându-se în budoar, aflat pe stăpână-sa rece și a venit să dea alarmă. Urmă o tacere și apoi niște fâșături de pași sfioși. Puiu simțea că trebuie să fie feciorul care arde de curiozitate. Peste câteva momente îl auzi, în ușă, zicând candid:

— M-ați sunat d-voastră, conașule?

Îi făcu semn cu mâna să plece. Feciorul închise ușa fără zgromot, ca la o cameră de bolnav.

Pe urmă, tacerea se întăreni grea, înăbușitoare. Biouroul vast se împăinjenea într-un somn afund. Puiu, încremenit, nici nu mai cutează să încerce vreo mișcare. Doar gândul că bătrânul nu se mai întoarce îl ustura din ce în ce mai dureros. De la dânsul aștepta acuma mântuirea. El însuși nu se simțea capabil nici să cugete. De altfel, totdeauna, și mai ales în ceasurile grele, bătrânul singur lua hotărârile trebuincioase.

Ceea ce îl îngrozea acum era că vremea trecea atât de încet. I se părea că s-au scurs ore întregi de când a ieșit bătrânul. Licăriri de speranță îi infloreau în inimă: dacă nu vine, înseamnă că, poate, Madeleine totuși n-a murit... Speranța însă îl întrista, pentru că o simțea deșartă și nu făcea decât să-i reamintească mereu întâmplarea pe care el se silea să o șteargă din minte.

În sfârșit, nu mai putu îndura tacerea. Se sculă. Voia să plece, oriunde, dar să nu mai fie singur. Chiar atunci apăru în ușă tatăl său, urmat de tante Matilda. Puiu întăpeni lângă

biurou, cu ochii nerăbdători spre bâtrânul care trecu fără să-l privească. În schimb, Matilda, plânsă și amărâtă, se repezi la dânsul și-l îmbrățișă ocrotitor:

— Ah, quel terrible malheur, pauvre petit Puiu!

Matilda era soră cu mama lui Puiu. Rămasă văduvă foarte Tânără și fără copii, își împărțise toată inima ei între operele de binefacere și nepoțelul Puiu, mai cu seamă că sărmănelul avusese nenorocirea să piardă pe maică-sa micuț de tot. Împlinea acum vreo cincizeci de ani, era înaltă, uscătivă și nobilă, se înduioșa ușor și vorbea multe și nevrute.

Auzind-o, Faranga îi zise supărat:

— Aide, Tilda, ajunge! Să lăsăm lamentările!... Tu du-te mai bine dincolo, că aici noi avem de lucru!

— Mais si, mais si, murmură Matilda, ștergându-și ochii. *Pauvre Madeleine!... Oh, la pauvrette!... Ce catastrofă! Iacă, plec!... Puiule scump, fii tare! Durerile și nenorocirile pentru oameni sunt lăsate de Dumnezeu!... Nu-ți pierde cumpătul și nu dispera, pauvre petit Puișor!...*

Îl îmbrățișă iar și-l sărută, plângând, pe amândoi obraji. Porni. Din ușă mai zise bâtrânului:

— Fii și tu calm, Poly, te implor!... și dacă aveți nevoie de mine, să mă chemați negreșit!

III

Policarp Faranga umbla de colo până colo prin biurou cu mâinile la spate, cu fruntea în pământ, în vreme ce Puiu stătea în același loc, urmărind din privire toate mișările bâtrânlui, grele, îndurerate. Părea că subt povara gândurilor, chiar silueta lui mândră se gârbovea văzând cu ochii.

Niciodată Faranga, în viața-i bogată totuși în evenimente, nu primise o lovitură atât de neașteptată și de cruntă. Puiu îi fusese toată nădejdea, mai ales de când anii se înmulțiseră pe umerii lui. El era singurul vîrstă al familiei Faranga și prinț-însul familia aceasta, de obârșie străveche boierească, trebuia să se perpetueze. Cu nimica nu se mândrea mai mult bâtrânul decât cu neamul său. Își urmărea ascendența până la Vlad-Țepeș. Descoperise undeva, și povestea bucuros oricui, că aprigul voievod muntean ar fi dat odată boierilor drept pildă de cinste și credință pe un Faranga. În cursul veacurilor, familia a săracit de câteva ori, dar totdeauna a știut să-și păstreze nepătat numele... Moștenise, împreună cu un frate, o avere frumoasă. Dar fratele s-a prăpădit, în vîrstă plăpândă, și aşa a rămas el singur cu numele și averea familiei. S-a însurat pe la treizeci de ani, după ce a gustat toate plăcerile vieții ușoare, obligatoare pentru oamenii bogăți și fără ocupație. Olga Dobrescu, ființă gingășă, a fost o soție ideală: bună, frumoasă, indulgentă, cu avere. Închidea ochii

la numeroasele escapade pe care Poly le-a continuat și după căsătorie. În al patrulea an a venit pe lume Puiu, iar după alți patru, Olga s-a stins. De-abia când a pierdut-o pe ea a dobândit dragostea cea mare pentru copil și a înțeles însemnatatea lui pentru viitorul familiei. Tot atunci a pus cruce și vieții usoare, intrând în politică, spre a avea o meserie. Cu avere și nume a făcut repede carieră. Urmase odinioară niște vagi cursuri de drept, dar, firește, fără a practica vreodată avocatura. Diploma îi oferea acum posibilitatea să se considere și să fie considerat jurist. I se descoperi, de către prietenii și ziariști binevoitori, chiar oarecare talent oratoric și, astfel, toată lumea aplaudă când, printr-o împrejurare fericită, i se încredință portofoliul justiției. Deveni omul serios și grav care a rămas până azi. Purta, de când se însurase, ca un trofeu, o barbă superbă. Ea i-a câștigat odinioară celebritatea bulevardieră bucureșteană: cea mai frumoasă și mai îngrijită barbă din România. Tot ea îi împrumuta acum bună parte din prestigiul necesar unui om politic cu răspundere. Pentru că sub ministeriatul său de câteva luni s-a votat o lege bună, s-a ales cu stima cercurilor judecătoarești și epitetul măgulitor „omul justiției”. Nici nu se mai putea închipui să se facă ceva în domeniul dreptății fără a se cere părerea lui autorizată, fie la putere, fie în opoziție.

Puiu a crescut înfășurat în dragostea lui idolatră. Iubea într-însul nu numai pe copilul său și amintirea mamei copilului, ci pe continuatorul neamului. Se iubea pe sine însuși. Îi părea rău de viață de odinioară și-l muncea teama să nu se răsfrângă asupra copilului păcatele tinereții lui desfrânate. Băiatul era plăpând, ca și maică-sa. Si din pricina aceasta l-a ocrotit mai sărgitor...

În mers mașinal, Faranga își depăna amintiri și frământa regrave. O clipă se opri și se uită, plin de duioșie, la Puiu, care stătea mereu în picioare, pironit într-o așteptare tulbere. Îi șopti bland:

— Şezi, Puiule...

Tânărul răspunse cu o privire întrebătoare. Se așeză. Bătrânul însă își relua plimbarea, ca și când mergând în trecut ar fi vrut să ajungă la întâa în viitor... Toate ocrotirile lui zădarnice au fost. S-a gândit să-l însoare ca o fată prin care să se regenereze și împrospăteze săngele neamului. Căsătoriile între odrasle de familii prea vechi dău progenituri subrede. Când e prea albastru, săngele e un stigmat de degenerescență. L-a însurat de timpuriu tocmai ca să-l ferească de viață pe care a dus-o el însuși. Puiu totuși a urmat tradiția. Căsnicia nu l-a împiedicat, ba l-a stimulat. Si l-a adus în halul de azi...

Faranga se așeză deodată la biurou, calm, hotărât, Puiu căută să-i întâlnească privirea și nu reușește. Bătrânul stătu câteva secunde pe gânduri, ca și când ar fi căutat o frază sau un cuvânt, apoi luă brusc telefonul:

— Alo... Centrala?... Dă-mi te rog prefectura poliției!

Puiu îngălbenește. Realitatea întreagă i se infățișă la auzul unui singur cuvânt. Bâlbâi spăimântat:

— Ce vrei să faci, tată?

Faranga răspunse în telefon:

— Dă-mi pe domnul prefect! Si, peste un minut: Domnul prefect?... Aici Policarp Faranga... Da, chiar eu sunt, dragă Nicule!... Nu, n-am plecat și nici nu mai pot pleca... Eram tocmai îmbrăcați, dar s-a întâmplat o mare, foarte mare nenorocire în familie... Ba da, nu exagerez deloc, foarte mare, repet! Închipuiește-ți, copilul meu, Puiu, într-un moment de rătăcire, desigur, a omorât pe Madeleine, pe nevastă-sa...